

Sportplusverenigingen gestart, Rotterdam vooruit?

Hoe Rotterdamse
sportverenigingen
bijdragen aan het
bereiken van stedelijke
doelstellingen

Niels Hermens
Anna Jansma
Freek de Meere
Pieter Verhoogt

Sportplusverenigingen gestart, Rotterdam vooruit?

Hoe Rotterdamse sportverenigingen bijdragen aan het bereiken van stedelijke doelstellingen

Niels Hermens
Anna Jansma
Freek de Meere
(Verwey-Jonker Instituut)

Pieter Verhoogt
(Sport2B)

Oktober 2012

Samenvatting

De gemeente Rotterdam wil de maatschappelijke rol die sportverenigingen voor de stad kunnen vervullen vergroten. Daartoe is het Sportplusprogramma '30 clubs helpen Rotterdam vooruit' opgezet. Het programma wordt uitgevoerd door Rotterdam Sportsupport en breidt zich uit tot dertig Rotterdamse sportverenigingen. Zij werken in de periode 2011-2014 aan het behalen van uiteenlopende doelstellingen op de terreinen veiligheid, werk en inkomen, gezondheid, onderwijs, en (sport)participatie van bijzondere doelgroepen. In september 2011 zijn tien sportverenigingen gestart als Sportplusvereniging. Het Verwey-Jonker Instituut voert tussen 2011 en 2014 in opdracht van Rotterdam Sportsupport onderzoek uit naar het Sportplusprogramma. In deze rapportage bespreken we de belangrijkste resultaten van het eerste jaar Sportplus.

De maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen

In het eerste jaar van het Sportplusprogramma is op de sportverenigingen een grote variatie aan maatschappelijke initiatieven ontstaan. In totaal waren in het voorjaar van 2012 33 initiatieven aan de gang en waren er nog eens 24 in ontwikkeling. Inmiddels zijn hier nog andere initiatieven bijgekomen en zijn sommige initiatieven mogelijk ook weer gestopt.

De activiteiten op het thema gezondheid zijn voor de Sportplusverenigingen vaak een eerste en vrij eenvoudige stap op weg naar een maatschappelijk verantwoorde sportvereniging. De Sportplusadviseurs, medewerkers van Rotterdam Sportsupport die de Sportplusverenigingen ondersteunen en adviseren, geven concrete ondersteuning voor een gezond aanbod in de kantine.

Sportparticipatie van bijzondere doelgroepen lijkt de Sportplusverenigingen het meest aan te spreken. Op dit thema zijn een aantal concrete initiatieven ontwikkeld waarbij vrijwilligers een belangrijke inbreng hebben. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen Pameijer en XerxesDZB. Deze ontstond nadat de betrokken Sportplusadviseur een vrijwilliger van de voetbalvereniging en de sportcoördinator van Pameijer met elkaar in contact had gebracht. Een vrijwilliger van XerxesDZB verzorgt voetbaltrainingen als zinvolle dagbesteding voor een groep cliënten van Pameijer met psychiatrische problemen. Een activiteitenbegeleider van Pameijer zorgt ervoor dat er cliënten aanwezig zijn. De organisatie van sportactiviteiten voor specifieke doelgroepen vereist dat vrijwilligers voldoende zijn toegerust. Zij kunnen gebruikmaken van opleidingen waarin zij leren omgaan met dergelijke doelgroepen. Deze worden door Rotterdam Sportsupport georganiseerd in samenwerking met bijvoorbeeld Zadkine (BeweegKuur-instructeur) en Avant Sanare (Beweegmaatje).

Veel Sportplusverenigingen werken samen met onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld via de School-sportverenigingen of maatschappelijke stages. Een van de Sportplusverenigingen, RC & VV VOC, heeft samen met de Sportplusadviseur het plan opgepakt om op de locatie van de sportvereniging een huiswerkklas te organiseren voor leden van de eigen vereniging, waar ook kinderen uit het speciaal onderwijs welkom zullen zijn.

Initiatieven binnen het thema werk staan nog in de kinderschoenen. Toch zijn steeds meer Sportplusverenigingen hier enthousiast over. Bij een groot deel van de Sportplusverenigingen voeren een of enkele mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vrijwilligerstaken uit. Voor re-integratiebureaus is de samenwerking met sportverenigingen een nieuwe manier om re-integratieprogramma's in te richten. Het zijn plekken waar hun cliënten worden gewaardeerd en op een laagdrempelige wijze met andere mensen in contact komen. Voor de sportverenigingen is het daarnaast een manier om mogelijke vrijwilligerstekorten op te vangen.

Maatschappelijke activiteiten waarbij sport als curatief middel - als behandelingsmethode of 'geneesmiddel' - wordt ingezet voor dak- en thuislozen of jongeren uit de jeugdzorg of Reclassering zijn voor sportverenigingen soms nog een stap te ver. Het is voor hen een hoge drempel om deze groepen direct toe te laten tot de sportvereniging en de andere leden hiermee in aanraking te laten komen.

De Sportplusverenigingen, Rotterdam Sportsupport en de Sportplusadviseurs

Voor de maatschappelijke activiteiten binnen het Sportplusprogramma zet Rotterdam Sportsupport bewust in op sterke en vitale sportverenigingen die de ambitie hebben maatschappelijke activiteiten te ondernemen. Dit vergroot de kans op succes en duurzame activiteiten. De sportverenigingen nemen om twee redenen, die vaak in combinatie met elkaar een rol spelen, deel aan het Sportplusprogramma. De eerste is dat het een mogelijkheid is om de maatschappelijke activiteiten die zij al ondernemen uit te breiden en verder te ontwikkelen. De tweede is dat het kan helpen bij het bereiken van de eigen doelen, zoals meer leden en het versterken van de sportvereniging. De Sportplusverenigingen hechten de grootste waarde aan taken die dicht aanliggen tegen de kernfunctie van de sportvereniging, het organiseren van sportaanbod. Het bedienen van de bestaande leden en vrijwilligers komt op de eerste plaats, gevolgd door het sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

Drie voorwaarden vergroten de kans van slagen van het Sportplusprogramma. Allereerst is draagvlak bij de vrijwilligers en leden van de sportverenigingen van belang. Dit draagvlak was in het begin van het traject nog beperkt, maar het neemt toe door de zichtbaarheid en het succes van de maatschappelijke activiteiten. Daarnaast vragen de maatschappelijke activiteiten om specifieke vaardigheden van vrijwilligers. Tot slot zijn pioniers die vanuit de sportvereniging het voortouw nemen belangrijk.

Als we de werkzaamheden van de Sportplusadviseurs samenvatten, zijn drie typen werkzaamheden te onderscheiden. Ten eerste ondersteunen zij de Sportplusverenigingen bij het op gang brengen en begeleiden van het denkproces over mogelijke maatschappelijke activiteiten op de sportverenigingen. De Sportplusadviseurs zorgen er samen met de vrijwilligers voor dat de maatschappelijke activiteiten passen binnen het beleid van de sportvereniging en dat de kwaliteit en continuïteit van deze activiteiten worden gewaarborgd. Ten tweede leggen zij verbanden tussen de (belangen van de) sportverenigingen en de organisaties uit de sociale sector die werkzaam zijn in de deelgemeente of de wijk waar de sportvereniging ligt. Ten derde houden de Sportplusadviseurs de sportverenigingen scherp. Dit gebeurt bijvoorbeeld door inzicht te geven in welke maatschappelijke activiteiten tot de mogelijkheden behoren, het zo nodig bijspringen bij lopende maatschappelijke activiteiten, en het omgaan met verschillen in tempo tussen de professionals, de vrijwilligers die voorop lopen, en de rest van de vrijwilligers en leden van de sportvereniging.

De Sportplusadviseurs hebben een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillende belangen tussen sportverenigingen en organisaties uit de sociale sector, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut zal zich

hier het komende jaar specifiek op gaan richten. Wat zijn succesvolle werkwijzen van Sportplusadviseurs? Waaraan moeten zij aandacht besteden? En hoe gaan zij om met de verschillen in belangen en culturen van sportverenigingen en professionele organisaties? In deze rapportage geven we hierover voorlopige conclusies en aanbevelingen.

Het Sportplusprogramma en de stad Rotterdam

Het is nog te vroeg om op basis van de beschikbare inzichten iets te zeggen over de maatschappelijke en economische betekenis van de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen. Wel kunnen we vaststellen dat deze maatschappelijke activiteiten de potentie hebben een bijdrage te leveren aan stedelijke doelstellingen. Tegelijkertijd is het een ingewikkeld proces waarin verschillende belangen een rol spelen, en is het een uitdaging draagvlak te creëren bij vrijwilligers en leden van de sportverenigingen die niet direct betrokken zijn bij de maatschappelijke activiteiten. Bovendien is het betrekken van sectoren buiten de sport een belangrijk aspect. De Sportplusadviseurs spelen bij al deze zaken een belangrijke rol.

Conclusies en aanbevelingen

Het onderzoek leidt tot de volgende conclusies en aanbevelingen die in hoofdstuk 5 verder worden toegelicht.

Conclusies

1. Door de inspanningen van de Sportplusadviseurs versnellen en verankeren maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen.
2. Door het Sportplusprogramma ontstaan nieuwe verbindingen tussen sportverenigingen en andere sectoren dan de sport.
3. De sportverenigingen die deelnemen aan het Sportplusprogramma hebben hier baat bij.
4. Maatschappelijke activiteiten die aanliggen tegen de kerntaak van de sportvereniging, het organiseren van sportaanbod, hebben de prioriteit van vrijwilligers.
5. Pioniers binnen de sportvereniging, draagvlak en vaardigheden van vrijwilligers zijn van groot belang voor succesvolle maatschappelijke projecten op de Sportplusverenigingen.
6. Het Sportplusprogramma laat zien veelbelovend te zijn voor het bijdragen aan stedelijke doelstellingen.

Aanbevelingen

1. Bouw succesvolle maatschappelijke activiteiten op Sportplusverenigingen verder uit.
2. Gebruik de Sportplusverenigingen voor al bestaande projecten.
3. Blijf binnen het Sportplusprogramma inzetten op sterke en vitale sportverenigingen.
4. Besteed aandacht aan de complexe taak van de Sportplusadviseurs.
5. Heb als Sportplusadviseur aandacht voor het ritme van de sportvereniging, probeer blijvend aandacht te houden voor het draagvlak.
6. Houd als Sportplusadviseur rekening met een verschil in werkwijzen tussen sportverenigingen en professionele organisaties.

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	9
1.1 Onderzoek naar het Sportplusprogramma	10
2 Sportplusprogramma: het proces	11
2.1 De Sportplusverenigingen	11
2.2 Prioriteiten Sportplusverenigingen	13
2.3 De rol van Rotterdam Sportsupport	14
2.4 Bespreking resultaten	15
3 Sportplusprogramma in de praktijk	17
3.1 Sport en gezondheid	17
3.2 Sportparticipatie bijzondere doelgroepen	19
3.3 Sport en werk	21
3.4 Sport en onderwijs	22
3.5 Sport en veiligheid	24
3.6 Bespreking resultaten	26
4 De Sportplusverenigingen en de stad Rotterdam	27
4.1 Ervaringen van Sportplusverenigingen	27
4.2 De stad	29
4.3 Bespreking resultaten	31
5 Conclusies en aanbevelingen	33
5.1 Conclusies	33
5.2 Aanbevelingen	35
Literatuur	37
Bijlage 1 De Sportplusverenigingen van de tweede tranche	38
Bijlage 2 Onderzoeksopzet	39

1 *Inleiding*

De gemeente Rotterdam wil de maatschappelijke rol die sportverenigingen voor de stad kunnen vervullen vergroten. Daartoe is het Sportplusprogramma '30 clubs helpen Rotterdam vooruit' opgezet. Het programma wordt uitgevoerd door Rotterdam Sportsupport en dertig Rotterdamse sportverenigingen. Zij werken in de periode 2011-2014 aan het behalen van uiteenlopende doelstellingen op de terreinen veiligheid, werk en inkomen, gezondheid, onderwijs, en (sport)participatie van bijzondere doelgroepen. In september 2011 zijn tien sportverenigingen gestart als Sportplusvereniging.

Het Sportplusprogramma sluit aan op landelijke en lokale ontwikkelingen. Onder andere door bezuinigingen doet de sociale sector een steeds groter beroep op de vrijwillige inzet en eigen kracht van de burger. Voor verschillende sociaal-maatschappelijke vraagstukken en vormen van hulp zal eerst gekeken worden naar wat familieleden, burens of andere (in)formele verbanden kunnen betekenen (De Boer & Van der Lans, 2011). De sportvereniging is zo'n verband en biedt door het grote aantal vrijwilligers - drie van de tien Nederlandse vrijwilligers is vrijwilliger in de sport (Dekker & De Hart, 2010) - extra mogelijkheden op dit gebied. Het Sportplusprogramma zet hierop in. Onderstaand kader toont de visie van Rotterdam Sportsupport op Sportplusverenigingen.

Visie Rotterdam Sportsupport op Sportplusverenigingen

De leden/vrijwilligers van een Sportplusvereniging wenden hun eigen (burger)kracht niet alleen aan voor de leden, met het aanbieden van sport als kern, maar ook voor mensen uit de nabije omgeving van de sportvereniging. Hun behoeften zijn het uitgangspunt. Het gaat hier om behoeften die samenhangen met zelfredzaamheid, zoals gezondheid, opleiding, werk, sportparticipatie en veiligheid. De maatschappelijke activiteiten van de sportvereniging zijn erop gericht om met de vereniging hieraan invulling te geven. Door het innemen van deze bredere maatschappelijke rol wordt ook de zelfredzaamheid van de sportvereniging vergroot. Het stelt de sportvereniging immers in staat om:

- Stabieler te worden door meer financiële en organisatorische onafhankelijkheid;
- Nieuwe producten, nieuwe markten, nieuwe partners en nieuwe kansen te benutten;
- Zichtbaar te worden bij een grotere groep bewoners en professionals uit de omgeving;
- Van nog meer waarde te zijn in het leven van mensen;
- Partners, ambassadeurs en andere 'fans' te krijgen uit onverwachte hoeken.

De manier van werken verschilt per Sportplusvereniging. De ondersteuning van Rotterdam Sportsupport sluit daarbij aan. Het Sportplusprogramma is innovatief. Manieren om de ambities van het programma te realiseren worden gaandeweg ontwikkeld. Daarbij wordt in de toekomst mogelijk onderscheid gemaakt naar verschillende typen Sportplusverenigingen.

(Bron: Rotterdam Sportsupport)

1.1 *Onderzoek naar het Sportplusprogramma*

Het Verwey-Jonker Instituut voert tussen 2011 en 2014 in opdracht van Rotterdam Sportsupport onderzoek uit naar het Sportplusprogramma. In deze rapportage presenteren we de ontwikkelingen die in het eerste jaar van het programma hebben plaatsgevonden bij negen¹ Sportplusverenigingen. Welke maatschappelijke activiteiten vinden plaats op de sportverenigingen? Met welke organisaties uit de sociale sector wordt samengewerkt? Wat is voor de stad de potentiële meerwaarde van de maatschappelijke initiatieven op deze sportverenigingen? Wat is de rol van de vrijwilligers in de activiteiten? En hoe kan Rotterdam Sportsupport de resultaten van het Sportplusprogramma beïnvloeden?

We beschrijven in dit rapport allereerst de achtergrond van de Sportplusverenigingen, waarom zij deelnemen aan het Sportplusprogramma en wat de rol is van Rotterdam Sportsupport en de Sportplusadviseurs. De Sportplusadviseurs zijn de medewerkers van Rotterdam Sportsupport die de Sportplusverenigingen ondersteunen. Vervolgens zetten we in hoofdstuk 3 uiteen welke maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen plaatsvinden. Van deze activiteiten beschrijven we vijf projecten uitvoerig. Wat zijn deze projecten precies en wat betekenen ze voor de deelnemers en de betrokken partijen? Het vierde hoofdstuk gaat ten slotte in op hoe de sportverenigingen het Sportplusprogramma ervaren en hoe het programma zich verhoudt tot verschillende maatschappelijke opgaven van de stad Rotterdam. In hoofdstuk 5 trekken we conclusies en doen we aanbevelingen voor de toekomst.

Deze rapportage is gebaseerd op onderzoek waarbij verschillende methoden van dataverzameling zijn gebruikt. De Sportplusverenigingen hebben in september 2011 de Monitor Rotterdamse Sportplusverenigingen ingevuld, en er zijn (groeps)interviews afgenomen met vrijwilligers, bestuurders en professionals van de sportverenigingen, professionals van de organisaties die samenwerken met de Sportplusverenigingen, medewerkers van Rotterdam Sportsupport en drie leden van de Rotterdamse gemeenteraad. De interviews met de gemeenteraadsleden zijn gebruikt om de onderzoeksresultaten in een breder kader te plaatsen. Bijlage 2 geeft meer informatie over de onderzoeksopzet.

1 Een van de tien geselecteerde verenigingen is tijdens het traject gestopt, omdat deze op bestuurlijk en organisatorisch vlak te veel problemen kende.

2 *Sportplusprogramma: het proces*

De filosofie van het Sportplusprogramma is dat de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen moeten aansluiten bij de ambities en prioriteiten van de sportvereniging. De sportverenigingen die deelnemen aan het programma willen zich breder maatschappelijk inzetten. Deze motivatie vergroot de kans op succesvolle maatschappelijke activiteiten. In dit hoofdstuk laten we zien welke sportverenigingen deelnemen aan het programma, wat hun motieven zijn voor deelname, en waar de maatschappelijke prioriteiten liggen van de Sportplusverenigingen.

2.1 *De Sportplusverenigingen*

Waarom nemen sportverenigingen deel aan het Sportplusprogramma? In de groepsgesprekken die wij bij de Sportplusverenigingen hebben afgenomen komen twee motieven naar voren, die bij iedere Sportplusvereniging in combinatie met elkaar worden genoemd. De eerste is dat de sportvereniging al maatschappelijke activiteiten ondernam en dat het Sportplusprogramma hun de mogelijkheid geeft deze structureler en professioneler aan te pakken. Een van de geïnterviewden vertelt bijvoorbeeld:

‘Door de jarenlange maatschappelijke betrokkenheid van de vereniging was het voor het bestuur geen lastige keus om mee te doen aan Sportplus. Het was een logische beslissing, omdat het echt bij de vereniging past.’

Het tweede motief voor deelname aan het Sportplusprogramma is dat de sportvereniging er sterker van wordt en dat het imago verbetert. Dit vergroot de stabiliteit van de sportverenigingen. Een vrijwilliger vertelt hierover:

‘Voor ons geldt dat als we er sterker van worden, dan doen we het. Meer leden betekent meer vrijwilligers en meer geld. Maar we zien het ook als onze taak om iets goeds te doen voor de maatschappij.’

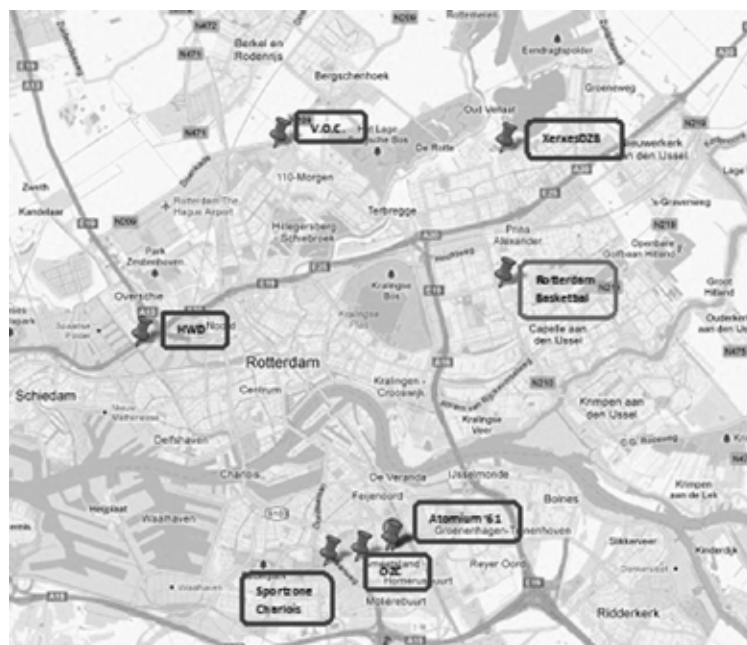
De eerste negen Sportplusverenigingen zijn overwegend sterke en vitale verenigingen met maatschappelijke ambities. De vitaliteitscore van de Sportplusverenigingen is op een schaal van 1 tot 6 gemiddeld 4,63, ten opzichte van 4,23 voor alle sportverenigingen in Rotterdam (Gemeente Rotterdam, 2011). De Sportplusverenigingen verschillen van elkaar als het gaat om zaken als type sport, ligging en ledenaantal. HC Feijenoord is bijvoorbeeld een hockeyvereniging die trainingen organiseert in de openbare ruimte en minder dan honderd leden heeft, Rotterdam Basketbal op hoog niveau, en V.O.C. is een grote sportvereniging met 1.350 leden. Tabel 1 geeft een beeld van de Sportplusverenigingen, en figuur 1 vervolgens van de ligging van de Sportplusverenigingen in de stad Rotterdam.²

2 Zie bijlage 1 voor een lijst van de sportverenigingen van de tweede tranche die in de loop van 2012 zijn gestart met het Sportplusprogramma.

Tabel 1 De eerste negen Sportplusverenigingen (gegevens Sportzone Charlois zijn niet weergegeven, omdat dit een samenwerkingsverband tussen verschillende sportverenigingen is. Gegevens HC Feijenoord zijn onbekend)

Naam sportvereniging	Sport (dit is de basissport. Sommige sportverenigingen bieden ook andere sporten aan, bijvoorbeeld voor bijzondere doelgroepen)	Deelgemeente	Vitaliteitscore	Aantal leden	Percentage vrijwilligers ten opzichte van het aantal leden
1. SV Atomium '61	Handbal	Feijenoord	4,80	235	49 %
2. Hockeyclub Feijenoord	Hockey	Feijenoord	-	-	-
3. HWD	Voetbal	Overschie	5,26	285	14 %
4. OZC	Korfbal	Feijenoord	4,20	224	25 %
5. Rotterdam Basketbal	Basketbal	Prins Alexander	3,35	305	10%
6. Sportzone Charlois	Hockey, korfbal en andere sporten	Charlois	-	-	-
7. TPP	Zaalvoetbal	Meerdere deelgemeenten	4,73	218	14 %
8. RC & VV V.O.C.	Voetbal en cricket	Hillegersberg-Schiebroek	5,07	1350	21 %
9. XerxesDZB	Voetbal	Prins Alexander	4,98	1003	14 %

Figuur 1 Spreiding van de Sportplusverenigingen over de stad Rotterdam (TPP ontbreekt op deze plattegrond omdat de vereniging meerdere accommodaties heeft. HC Feijenoord ontbreekt, omdat zij nog niet beschikken over een eigen accommodatie).

Voorafgaand aan het Sportplusprogramma werkten de Sportplusverenigingen al samen met professionele organisaties uit de sociale sector (zie tabel 2). Vooral met onderwijsinstellingen werd veel samengewerkt, door de Schoolsportvereniging en maatschappelijk stages. Daarnaast werkten de sportverenigingen al vrij veel samen met welzijnsorganisaties en organisaties die zich inzetten voor de (sport)participatie van speciale doelgroepen.

Tabel 2 Organisaties waar de Sportplusverenigingen mee hebben samengewerkt tussen september 2010 en september 2011

Type organisatie	Aantal
Onderwijsinstellingen (basisscholen, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs)	21
Welzijnsorganisaties (o.a. Thuis Op Straat, jongerenwerk, maatschappelijk werk en opbouwwerk)	10
Andere organisaties (o.a. ouderenzorg, gehandicaptenzorg, maatschappelijke opvang en re-integratiebureau)	8
Sportbuurtwerk	5
Kinderopvangorganisaties	4
Organisaties uit de Jeugdhulpverlening (Jeugdzorg, Centra voor Jeugd en Gezin)	4
Eerstelijnszorg (huisarts, fysiotherapeut, GGD)	3
Politie	2
Totaal	57

2.2 Prioriteiten Sportplusverenigingen

Voor de Sportplusadviseurs is inzicht in de prioriteiten van de Sportplusverenigingen relevant omdat het hun handvatten biedt voor de manier waarop zij de betrokken vrijwilligers ondersteunen. Om hier inzicht in te verwerven, kregen de leden van de Sportpluscommissies³ tijdens de groeps gesprekken tien (mogelijke) verantwoordelijkheden van sportverenigingen voorgelegd. Aan hen is gevraagd deze verantwoordelijkheden in volgorde van belangrijkheid te plaatsen. De verantwoordelijkheid die zij het belangrijkste vinden hebben we per geïnterviewde de waarde 10 gegeven, de verantwoordelijkheid die zij de op een na belangrijkste vinden de waarde 9, enzovoorts, tot aan de waarde 1 voor de minst belangrijke.

Vier van de verantwoordelijkheden behoren tot de kernfunctie van de sportvereniging, het organiseren van sportactiviteiten. Dat zijn: zorgen dat de leden van de vereniging het er naar hun zin hebben; mensen de mogelijkheid geven te sporten; een gezond financieel beleid voeren; sporten op een zo hoog mogelijk niveau. De andere zes verantwoordelijkheden zijn maatschappelijke ambities en hebben te maken met de thema's van het Sportplusprogramma. Dit zijn: sportaanbod verzorgen voor speciale doelgroepen ((sport)participatie bijzondere doelgroepen); gezond gedrag van de leden stimuleren (gezondheid); jeugdleden en volwassen leden opvoeden (veiligheid); aandacht besteden aan de schoolmotivatie en schoolprestaties van jeugdleden (onderwijs); zinvolle dagbesteding bieden voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (werk); het organiseren van activiteiten voor (niet-) leden, anders dan het reguliere sportaanbod. Figuur 2 laat zien hoe belangrijk de verschillende verantwoordelijkheden worden gevonden op de Sportplusverenigingen.

³ De Sportpluscommissies zijn per Sportplusverenigingen door het bestuur van de sportverenigingen gevormd. Deze commissie verzorgt de uitvoering en organisatie van de maatschappelijke activiteiten op hun sportvereniging.

Figuur 2 (Mogelijke) verantwoordelijkheden van sportverenigingen naar volgorde van belangrijkheid volgens de Sportplusverenigingen

De geïnterviewden vinden de verantwoordelijkheden die het dichtst aanliggen tegen het organiseren van sportaanbod het belangrijkste. Twee springen eruit: zorgen dat de leden van de vereniging het er naar hun zin hebben, en mensen de mogelijkheid geven om te sporten. Sportaanbod verzorgen voor speciale doelgroepen vinden de geïnterviewden de belangrijkste van de mogelijke maatschappelijke taken van een sportvereniging.

2.3 De rol van Rotterdam Sportsupport

Rotterdam Sportsupport ondersteunt de Sportplusverenigingen bij het formuleren en concreet maken van hun maatschappelijke ambities en de uitvoering van maatschappelijke activiteiten. De Sportplusadviseurs verzorgen in dit kader een ondersteuningstraject dat in eerste instantie bestaat uit drie onderdelen:

1. Een analyse van de sportvereniging (sterke en zwakke punten, maatschappelijke ambities en mogelijke inzet van vrijwilligers) en de omgeving (kansen en bedreigingen, welke mogelijke samenwerkingspartners bevinden zich in de directe omgeving en wat zijn hun belangen?).
2. Het verwoorden van de maatschappelijke ambities van de sportvereniging.
3. Het opstellen van een meerjarenplan voor de maatschappelijke activiteiten die de sportvereniging binnen het Sportplusprogramma gaat uitvoeren.

Een belangrijke rol van de Sportplusadviseurs is het leggen van verbanden tussen vrijwilligers van de Sportplusverenigingen en professionele organisaties. Vrijwilligers weten zelf wel de weg te vinden naar

scholen in de buurt, maar hebben vaak weinig zicht op welke andere sociale partijen in de buurt van de sportvereniging werkzaam zijn. In de praktijk zien we dat de Sportplusadviseurs de vrijwilligers, die bijvoorbeeld willen investeren in sportactiviteiten voor een specifieke doelgroep of die willen bijdragen aan re-integratie van langdurig werklozen, in contact brengen met de juiste organisatie. Andersom werkt dit ook. Organisaties uit de sociale sector die sport willen inzetten voor het bereiken van hun doelen weten Rotterdam Sportsupport steeds vaker te vinden. In het eerste contact tussen de sportvereniging en de organisaties uit de sociale sector spelen de Sportplusadviseurs een belangrijke rol, bijvoorbeeld omdat sportverenigingen en professionele organisaties verschillen in cultuur en verschillende werkwijzen en werktempo's hanteren.

Er is enige ambivalentie over de noodzaak tot ondersteuning als een maatschappelijke activiteit op een sportvereniging eenmaal loopt. Vrijwilligers zijn er aan de ene kant van overtuigd dat ze bij die activiteit dan verder kunnen zonder ondersteuning van Rotterdam Sportsupport. Aan de andere kant zijn ze huiverig, omdat ze er voor dit initiatief dan alleen voor staan. De sportverenigingen hechten bij lopende maatschappelijke activiteiten in ieder geval aan een vraagbaak waar ze op terug kunnen vallen: een stok achter de deur voor als het minder verloopt.

De ondersteuning van de Sportplusadviseurs, waarover alle Sportplusverenigingen positief zijn, gaat verder dan alleen ondersteuning bij specifieke maatschappelijke activiteiten. De Sportplusadviseurs houden continu de ontwikkelingen op de sportvereniging in het oog. Ze volgen welke behoeften er bij leden en vrijwilligers spelen op het vlak van de maatschappelijke activiteiten, houden in het oog of er draagvlak is voor het Sportplusprogramma, en bewaken hoe de professionals en de vrijwilligers van de sportverenigingen omgaan met de verschillen in cultuur, belangen en werktempo tussen beide type organisaties.

2.4 *Bespreking resultaten*

Het inzetten van sport als middel voor stedelijke doelstellingen doet Rotterdam Sportsupport binnen het Sportplusprogramma bewust bij al sterke en vitale sportverenigingen die maatschappelijke activiteiten willen ondernemen. Dit vergroot de kans op succes. Figuur 2 liet zien dat de vrijwilligers van de Sportplusverenigingen de meeste waarde hechten aan taken die dicht aanliggen tegen de kern van het bestaan van hun sportvereniging, het organiseren van sportaanbod. Het bedienen van de bestaande leden en vrijwilligers komt op de eerste plaats, gevolgd door sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

Sportverenigingen nemen om twee redenen, die vaak in combinatie met elkaar een rol spelen, deel aan het Sportplusprogramma. De eerste is dat het een mogelijkheid is om de maatschappelijke activiteiten die zij al ondernemen uit te breiden en verder te ontwikkelen. De tweede is dat het kan helpen bij het bereiken van de eigen doelen, zoals meer leden en het versterken van de sportvereniging.

Als we de werkzaamheden van de Sportplusadviseurs samenvatten, zijn drie typen werkzaamheden te onderscheiden. Ten eerste ondersteunen zij de Sportplusverenigingen bij het op gang brengen en begeleiden van het denkproces over mogelijke maatschappelijke activiteiten op de sportverenigingen. De Sportplusadviseurs zorgen er samen met de vrijwilligers voor dat de maatschappelijke activiteiten passen binnen het beleid van de sportvereniging en dat de kwaliteit en continuïteit van deze activiteiten wordt gewaarborgd. Ten tweede leggen zij verbindingen tussen de (belangen van de) sportverenigingen en de organisaties uit de sociale sector die werkzaam zijn in de deelgemeente of de wijk waar de sportvereniging ligt. Ten derde houden de Sportplusadviseurs de sportverenigingen scherp. Hierbij

gaat het onder meer om inzicht bieden in welke maatschappelijke activiteiten tot de mogelijkheden behoren, het indien nodig bijspringen bij lopende maatschappelijke activiteiten, en het omgaan met verschillen in tempo tussen de professionals, de vrijwilligers die voorop lopen, en de rest van de vrijwilligers en leden van de sportvereniging.

De Sportplusadviseurs hebben een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillen in belangen tussen sportverenigingen en organisaties uit de sociale sector, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. Kortom, soms zijn zij nog zoekende naar de juiste werkwijzen. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut zal zich hier het komende jaar specifiek op gaan richten. Wat zijn succesvolle werkwijzen van Sportplusadviseurs? Waar moeten zij aandacht aan besteden? En hoe gaan zij om met de verschillen in belangen en culturen van sportverenigingen en professionele organisaties?

3 *Sportplusprogramma in de praktijk*

In totaal waren op het moment dat we de groepsinterviews met de Sportpluscommissies afnamen - tussen april 2012 en augustus 2012 - op de Sportplusverenigingen 57 maatschappelijke activiteiten in uitvoering (33) of in ontwikkeling (24). Tabel 3 geeft hiervan een overzicht. In dit hoofdstuk zetten we aan de hand van de vijf maatschappelijke thema's waar het Sportplusprogramma op inzet - gezondheid, sportparticipatie van speciale doelgroepen, werk, veiligheid en onderwijs - uiteen welke maatschappelijke activiteiten dit zijn. Verder bespreken we puntsgewijs de opvallendste ontwikkelingen binnen de vijf thema's en wordt per thema één activiteit uitvoerig beschreven.

Tabel 3 Maatschappelijke activiteiten van de Sportplusverenigingen

Thema	Aantal activiteiten in uitvoering	Aantal activiteiten in ontwikkeling	Totaal
Gezondheid	10	5	15
Sportparticipatie specifieke doelgroepen	12	4	16
Werk	5	7	12
Onderwijs	3	4	7
Veiligheid	3	4	7
Totaal	33	24	57

3.1 *Sport en gezondheid*

Een op de vier kinderen en jongeren in Rotterdam, en in sommige wijken een op de twee, kampt met matig tot zeer ernstig overgewicht. Dit is veel in vergelijking met heel Nederland, waar gemiddeld 13 procent van de jeugdigen tussen de 4 en 20 jaar matig tot zeer ernstig overgewicht heeft. Rotterdam kan op het thema gezondheid dan ook nog een flinke slag maken.

De Sportplusverenigingen ondernemen op het thema gezondheid drie soorten activiteiten: activiteiten gericht op aanbod van gezonde voeding, activiteiten voor cliënten van gezondheidsinstellingen, en blessurepreventie (zie tabel 4). De sportverenigingen die zich willen richten op gezond voedingsaanbod zeggen dat het Sportplusprogramma hun kennis hierover vergroot. Vier verenigingen draaien projecten samen met organisaties uit de gezondheidszorg, zoals de GGD, fysiotherapeuten en Avant Sanare. De doelen van deze activiteiten zijn mensen met ernstig overgewicht laten afvallen, psychische klachten voorkomen en bestrijden, en revalidatie na lichamelijk letsel. De leden van de Sportpluscommissies vinden dat er op hun sportverenigingen voldoende aandacht is voor blessurepreventie. Vaak is er een fysiotherapeut die geblesseerden behandelt en die voorlichting geeft. Daarnaast houden de vrijwilligers die trainingen verzorgen voor mensen met fysieke of mentale gezondheidsklachten rekening met blessures bij de intensiteit van de oefeningen.

Tabel 4 Maatschappelijke activiteiten Sportplusverenigingen op het thema gezondheid

In uitvoering	In ontwikkeling
Gezonde kantine (2 verenigingen)	Gezonde kantine (3 verenigingen)
Gezondheidsmarkt voor de leden en buurtbewoners	Project tegen overgewicht in samenwerking met GGD
'Sportief afvallen' (een activiteit met als doel cliënten van fysiotherapeuten te laten doorstromen naar de sportvereniging)	Sportaanbod voor mensen met artritis (reuma), in samenwerking met een huisarts en specialisten
'Lekker puh' (lezingen over gezonde voeding en gezond bewegen voor leden)	
Sportaanbod voor mensen met psychische klachten, in samenwerking met Avant Sanare	
'Jammie mammie': stuk fruit in de pauze van een wedstrijd	
Aanbieden van fruit bij activiteiten van de vereniging	
Twee leden met fysiotherapiepraktijk gebruiken de locatie van de vereniging voor oefeningen met cliënten	

Voorbeeldproject gezondheid: Sportactiviteiten voor cliënten van Avant Sanare bij Sportzone Charlois

Avant Sanare verzorgt eerstelijns geestelijke gezondheidszorg en richt zich op cliënten met beginnende klachten op het gebied van depressie en stress. Veel van hen kampen met een slechte gezondheid en overgewicht.

De samenwerking tussen Avant Sanare en Sportzone Charlois is ontstaan op initiatief van Avant Sanare. Zij stapten naar Rotterdam Sportsupport met de vraag of deze een sportvereniging wist waar zij beweegactiviteiten konden organiseren voor hun cliënten. De Sportplusadviseurs hebben Avant Sanare in contact gebracht met Sportzone Charlois. Het contact geleid tot sportactiviteiten voor cliënten van Avant Sanare bij Sportzone Charlois.

Vanuit Avant Sanare zijn professionele begeleiders betrokken bij de activiteiten en vanuit Sportzone Charlois een vaste contactpersoon. Avant Sanare benadert de contactpersoon regelmatig met de vraag of er plek is voor een groep cliënten en andersom zoeken trainers van Sportzone Charlois wel eens contact met Avant Sanare als zij bij scholen met een Schoolsportvereniging signaleren dat veel moeders kampen met overgewicht. Omdat de activiteiten plaatsvinden op de vrijdagmiddag en de mensen die de accommodatie onderhouden dan aanwezig zijn, hoeven vrijwilligers weinig extra tijd te steken in de activiteiten.

Op dit moment nemen naar schatting ongeveer dertig cliënten van Avant Sanare deel aan de sportactiviteiten bij Sportzone Charlois. De activiteiten bestaan grotendeels uit beweegactiviteiten, en voorafgaand aan de beweegactiviteiten worden in de groep het gedrag en de gevoelens van cliënten besproken. Het is belangrijk dat de beweegactiviteit plezier oplevert en succesvol is, zegt een medewerker van Avant Sanare. Er moet volgens hem sprake zijn van een *'veilige omgeving waarin cliënten het gevoel hebben dat ze hun eigen activiteit kunnen controleren, het niveau niet te hoog is en cliënten durven te stoppen wanneer zij willen'*.

Sportzone Charlois en Avant Sanare zien voor de cliënten voordelen van het sporten. De medewerker van Avant Sanare legt uit: *'De deelnemers worden zichtbaar beter door het sporten. Door te bewegen maken mensen een stof aan die stresshormonen afbreekt, en een stof die ervoor zorgt dat*

mensen zich plezierig gaan voelen. Het programma zal volgens hem het meeste effect hebben als de cliënten na de activiteiten die onder begeleiding plaatsvinden ook zelf blijven sporten bij een sportvereniging.

Het plan is dat in de toekomst mensen vanuit Sportzone Charlois speelse hockeyactiviteiten - of andere sporten - gaan begeleiden, zodat de cliënten van Avant Sanare kennismaken met verschillende sporten. Het is volgens een medewerker van Avant Sanare dan wel belangrijk dat deze vrijwilligers worden opgeleid in het omgaan met deze doelgroep, bijvoorbeeld door medewerkers van Avant Sanare. Ook zou er veel contact moeten zijn tussen de betrokken vrijwilligers en de medewerkers van Avant Sanare.

3.2 *Sportparticipatie bijzondere doelgroepen*

Verschillende groepen, zoals mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking, migranten, jeugdigen in een financiële achterstandssituatie, jeugdigen met gedragproblemen en ouderen, sporten minder vaak dan gemiddeld in Nederland. Tabel 5 laat zien dat op de Sportplusverenigingen buiten het traditionele sportaanbod om activiteiten worden georganiseerd voor senioren (5) en mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking (5). De sportverenigingen zetten vooral in op de doelgroepen waar de vrijwilligers affiniteit mee hebben.

De activiteiten voor senioren hebben voornamelijk een sociaal karakter en vinden meestal plaats in combinatie met een gezelligheidsactiviteit. Vaak omvatten de beweegactiviteiten voor senioren ook andere sporten dan de sportvereniging van origine aanbiedt. Een van de Sportplusverenigingen organiseert bijvoorbeeld Jeu de Boules activiteiten en Nordic Walking voor deze doelgroep.

Voor de speciale doelgroepen anders dan senioren geven de sportverenigingen de voorkeur aan activiteiten die aansluiten bij hun reguliere sportaanbod. In veel gevallen zijn dit speciale teams. Eén Sportplusvereniging heeft bijvoorbeeld een G-team, een andere Sportplusvereniging heeft een team voor islamitische vrouwen, en een van de sportverenigingen gaat aangepaste sport aanbieden voor mensen met een visuele beperking.

Voor doelgroepen die redelijk toegankelijk zijn, zoals senioren of allochtone vrouwen, organiseren vrijwilligers vaak zelf activiteiten. Bij de minder toegankelijke doelgroepen, zoals de mensen met psychiatrische problemen in het voorbeeld, is ook altijd een sociale professional betrokken.

Tabel 5 Maatschappelijke activiteiten Sportplusverenigingen op het thema sportparticipatie bijzondere doelgroepen

In uitvoering	In ontwikkeling
Charlois Fit (strippenkaart bij verschillende sportverenigingen voor mensen voor wie de stap naar de sportvereniging groot is)	G-team (team voor jeugdigen met een lichamelijke of verstandelijke beperking)
Sportactiviteit voor mensen met psychische klachten, in samenwerking met Pameijer	Aangepaste vorm van sport voor mensen met een verstandelijke of visuele beperking.
Hardlopen voor moeders van jeugdleden van een voetbalvereniging	Sportactiviteiten voor jonge kinderen met syndroom van Down
NAH café (maandelijks gebruik van de verenigingsaccommodatie door de organisatie Laurens om mensen met een niet aangeboren hersenletsel met elkaar in contact te brengen)	55-plus programma (55-plussers op de vereniging laten sporten en bewegen om een sociaal isolement te beperken, in samenwerking met Medinova)
Bridgeactiviteit voor 55-plussers	

In uitvoering	In ontwikkeling
Beweegkuur (beweegactiviteit voor 55-plussers)	
Sportaanbod voor senioren, anders dan de sport van de vereniging: tennis, nordic walking, jeu de boules.	
Trimhockey voor ouders van leden of andere volwassen buurtbewoners	
KombiFit (beweegaanbod voor senioren in combinatie met gezelligheidsactiviteit)	
Team voor islamitische vrouwen	
G-team, in samenwerking met MEE Rotterdam-Rijnmond (team voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking)	

Voorbeeldproject bijzondere doelgroepen: Voetbalactiviteiten voor cliënten van Pameijer bij XerxesDZB

De voetbalactiviteit voor cliënten van Pameijer bij XerxesDZB is gericht op mensen met psychiatrische problematiek. De deelnemers zijn tussen de 22 en 62 jaar en wonen in een woongroep of zelfstandig onder begeleiding. Ze hebben gedragsproblemen, zoals ADHD, PDD NOS of autisme, kampen met straatvrees en/of hebben een drugsverslaving gehad. De bedoeling is dat zij zich door onder meer een zinvolle dagbesteding prettiger gaan voelen en re-integreren in de samenleving.

De samenwerking tussen XerxesDZB en Pameijer is ontstaan tijdens een bijeenkomst bij de voetbalvereniging, waar meerdere organisaties uit de sociale sector aanwezig waren. De bijeenkomst werd georganiseerd door Rotterdam Sportsupport. Nu nemen ongeveer tien cliënten van Pameijer eens in de veertien dagen deel aan een voetbaltraining die wordt gegeven door een vrijwilliger van XerxesDZB.

Een activeringsmedewerker van Pameijer motiveert cliënten om mee te doen aan de voetbaltrainingen en is aanwezig bij de trainingen zodat hij de trainer kan ondersteunen als een cliënt onverwacht handelt. Zijn aanwezigheid is ook belangrijk omdat het voor veel cliënten een grote stap is zonder begeleiding naar de sportvereniging te komen. Toen de activeringsmedewerker een keer niet aanwezig kon zijn, was er maar één cliënt naar de activiteit gekomen. De verenigingsmanager en de vrijwilliger krijgen van de activeringsmedewerker van Pameijer achtergrondinformatie over de deelnemers, zodat zij een beeld hebben van de problematiek.

De activiteit vindt plaats op vrijdagmiddag, omdat er dan geen andere leden van de vereniging aanwezig zijn en de velden dus beschikbaar zijn. Volgens de activeringsmedewerker zou het echter nog beter zijn als de activiteit verplaatst zou worden naar een moment waarop ook andere leden van XerxesDZB op de verenigingslocatie aanwezig zijn. Bij de zwemactiviteit, die hij ook organiseert, heeft hij bijvoorbeeld gezien dat de cliënten in het begin wat angstig waren voor de andere bezoekers van het zwembad, maar dat ze hier na een tijdje aan gewend raakten en zich meer tussen de andere bezoekers begaven.

De trainer merkt dat bij sommige cliënten die deelnemen aan de trainingen de conditie verbetert. Anderen vinden het vooral gezellig of kunnen zich uitleven na vier dagen werken op een sociale werkplaats. De cliënten krijgen door de voetbaltrainingen meer zelfvertrouwen. De activeringsmedewerker vertelt bijvoorbeeld: *‘Sommigen hebben het de hele week over de zware training die zij*

hebben gehad en de spierpijn die ze hadden'. Het sterkste punt van de voetbaltrainingen is volgens de activeringsmedewerker dat de sportvereniging nu toegankelijker is voor deze doelgroep. Dit is waardevol voor de cliënten, en kan onder de leden van de vereniging tegelijkertijd zorgen voor een positievere beeldvorming over deze groep. De cliënten integreren hiermee in de sportvereniging en in de samenleving.

3.3 Sport en werk

Bijna 13 procent van de Rotterdamse beroepsbevolking (35.000 inwoners van de stad) was in 2011 werkloos. Dit is een groter aandeel dan in de andere drie grote steden in Nederland, waar minder dan tien procent van de beroepsbevolking geen baan heeft.

Het thema werk was voor veel Sportplusverenigingen in eerste instantie niet iets waar zij prioriteit aan gaven. Gedurende het traject werd echter duidelijker welke mogelijkheden dit onderwerp biedt. Vanaf het derde kwartaal van 2012 gaat een Buurtsportcoach zich bezighouden met re-integratietrajecten op sportverenigingen.

Binnen de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen op het thema werk is onderscheid te maken in twee typen activiteiten: dagbesteding voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (in het kader van een re-integratietraject) en initiatieven waarbij het netwerk van de leden van de sportvereniging bewust wordt ingezet om leden te helpen bij het vinden van een (nieuwe) baan (zie tabel 6).

Op ten minste vier van de negen Sportplusverenigingen vinden re-integratietrajecten plaats. Bij een van de sportverenigingen voert iemand die in de ziektewet zit vrijwilligerstaken uit (zie voorbeeldproject). Vanuit Challenge Sports doen twee langdurig werkloze vrouwen wekelijks klussen voor een andere Sportplusvereniging. Het project wordt er serieus aangepakt met onder meer een echte sollicitatieprocedure. Een van deze vrouwen is inmiddels twintig kilo afgevallen en heeft weer een plek op de arbeidsmarkt.

Twee Sportplusverenigingen zetten het netwerk van leden bewust in voor de arbeidsmobiliteit van andere leden van de sportvereniging. Bij de een is er bijvoorbeeld een banenpoule, een netwerk van leden met een eigen onderneming dat werknemers werft uit of via het ledenbestand van de vereniging, en bij de ander ontstaat een initiatief om in samenwerking met bedrijven uit de stad te proberen jongeren die sporten bij de vereniging toe te leiden naar een baan.

Tabel 6 Maatschappelijke activiteiten Sportplusverenigingen op het thema werk

In uitvoering	In ontwikkeling
Re-integratietrajecten door klussen op de vereniging, in samenwerking met Challenge Sports	Jeugdleden van de sportvereniging op weg helpen naar een baan, in samenwerking met bedrijven uit de stad
Banenpoule voor leden van de verenigingen en mogelijke werkgevers die lid zijn van de vereniging	Re-integratietrajecten door klussen op de vereniging, in samenwerking met Challenge Sports (2 verenigingen)
Dagbesteding voor cliënten van Pameijer (2 verenigingen)	Werkplekken op de vereniging voor ZZP'ers (3 verenigingen)
	Re-integratie van jongeren met een Wajong-uitkering, in samenwerking met Fourstar

Voorbeeldproject werk: Dagbesteding voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (Atomium '61)

Iemand met een grote afstand tot de arbeidsmarkt doet bij Atomium '61 klussen om de verenigingsaccommodatie op orde te houden. Hij zat in de ziektewet doordat hij last had van stress. Nu is hij weer op zoek naar een baan.

Bij het re-integratietraject waren verschillende partijen betrokken: het UWV, een re-integratiebureau en Atomium '61. Nadat het re-integratiebureau de re-integreerder aan Atomium '61 had verbonden, is er weinig contact geweest tussen de betrokken vrijwilligers en het re-integratiebureau.

De inzet van deze re-integreerder betekent voor Atomium '61 dat ze er een nuttige kracht bij hebben. Hij is twee dagdelen per week op de vereniging aanwezig en doet klussen zoals het onderhouden van de accommodatie, het vegen van het clubhuis en het schoonmaken van kleedkamers. De andere vrijwilligers zijn blij met hem. Voor hemzelf, zo vertelt hij, heeft het geholpen bij het verminderen van de stressklachten. Hij heeft nu minder pijn op zijn borst en heeft bovendien meer mensen met wie hij gezellig kan praten. Hij wil dingen bij Atomium '61 blijven doen als hij straks niet meer via dit traject bij de vereniging werkt. De vrijwilliger die veel met hem samenwerkt vertelt dat hij best via het netwerk van andere vrijwilligers op deze sportvereniging kan proberen hem aan een baan te helpen, maar hij weet niet goed wat zijn wensen zijn.

3.4 Sport en onderwijs

Wetenschappelijke studies laten zien dat sportdeelname waarin aandacht is voor het ontwikkelen van executieve functies zoals zelfcontrole en planningsvaardigheden, bijdragen aan het verbeteren van onderwijsprestaties (Diamond & Lee, 2011; Sandford, Armour & Duncombe, 2008). De activiteiten die op de Sportplusverenigingen plaatsvinden binnen het thema onderwijs zijn in te delen in drie groepen: sportaanbod op en met scholen, het ter beschikking stellen van de accommodatie voor naschools aanbod en het aanbieden van stageplekken (zie tabel 7).

Initiatieven van Sportplusverenigingen tot het organiseren van sportaanbod in samenwerking met onderwijsinstellingen hebben enerzijds als doel de sportparticipatie onder Rotterdamse jeugdigen te verhogen. Anderzijds is dit voor de sportverenigingen een belangrijke manier om jeugdigen bekend te maken met hun sportvereniging en om nieuwe leden te werven. Twee voorbeelden van sportaanbod op of met scholen zijn de organisatie van clinics en de Schoolsportvereniging. Omdat door het succes van de Schoolsportvereniging inmiddels meer dan zeventig Rotterdamse sportverenigingen meedoen met dit project nemen we dit niet mee als maatschappelijke activiteit van de Sportplusverenigingen.

In de Monitor Rotterdamse Sportplusverenigingen gaven acht van de tien Sportplusverenigingen aan dat zij stageplekken bieden. Dit zijn bijvoorbeeld maatschappelijke stages of stages voor studenten van de Hogeschool Rotterdam, Zadkine of het Albeda College. Deze tellen we niet mee als specifieke Sportplusactiviteiten, omdat die bij deze sportverenigingen al op grote schaal bestonden voor het Sportplusprogramma.

Samenwerking met buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven is er vooral door de accommodatie van de sportvereniging beschikbaar te stellen voor deze organisaties. Dit kost de trainers of andere vrijwilligers van de sportverenigingen weinig tot geen tijd en kan ervoor zorgen dat jeugdigen geïnte-

resseerd raken in sport en lid willen worden van de sportvereniging. Er is één Sportplusvereniging die zich wil gaan bezighouden met huiswerkbegeleiding. Eerst voor de eigen leden, en als het project loopt eventueel ook voor jeugdigen van buiten de sportvereniging en jeugdigen met gedragsproblemen.

Tabel 7 Maatschappelijke activiteiten Sportplusverenigingen op het thema onderwijs

In uitvoering	In ontwikkeling
Clinics op scholen	Kinderdagverblijf en naschoolse opvang op de sportvereniging (2 verenigingen)
Schoolsportvereniging in het voortgezet onderwijs (scholencompetitie)	Huiswerkbegeleiding op de sportvereniging, voor leden en voor nieuwe leden afkomstig uit het speciaal onderwijs
Buitenschoolse opvang maakt gebruik van locatie sportvereniging	Leercentrum Playing for Success

Voorbeeldproject onderwijs: Schoolsportvereniging in het Voortgezet Onderwijs (TPP)

In Rotterdam blijft de sportparticipatie (van jeugdigen) achter bij de sportparticipatie in de rest van Nederland. Schoolsportverenigingen in het basisonderwijs hebben laten zien succesvol te zijn in het aan het sporten krijgen van leerlingen van de basisschool. Nu nemen acht middelbare scholen uit Rotterdam Zuid deel aan de School-sportvereniging in het Voortgezet Onderwijs (SSV VO).

De SSV VO is een initiatief waarbij verschillende partijen betrokken zijn: acht scholen, de KNVB, TPP en Rotterdam Sportsupport. Om het project succesvol te laten verlopen zijn de vakdocenten aanwezig bij wedstrijden en trainingen. De KNVB zorgt voor een competitie-indeling, het bijhouden van de stand en voor officiële scheidsrechters bij de wedstrijden. De combinatiefunctionaris is 'de schakel binnen de SSV VO, het samenwerkingsverband tussen de KNVB, Rotterdam Sportsupport, zaalvoetbalvereniging TPP en de middelbare scholen'. Hij verzorgt de trainingen en zorgt ervoor dat de wedstrijddagen goed verlopen. Vrijwilligers hebben geen grote rol in het project.

Per middelbare school doet een team van tien jongens uit de eerste drie klassen van het voortgezet onderwijs mee. Leerlingen kunnen zichzelf opgeven voor het team dat hun school vertegenwoordigt. Vervolgens wordt er geselecteerd op basis van voetbalkwaliteiten en gedrag. De leerlingen die worden geselecteerd worden lid van TPP en betalen contributie tegen een gereduceerd tarief. Iedere twee weken is er een wedstrijd, de andere week een training.

De SSV VO levert voor alle betrokken partijen iets op. Allereerst zorgt het project ervoor dat het aantal jeugdleden van TPP toeneemt, alsook het aantal jeugdigen dat lid is van een sportvereniging. Tachtig leerlingen zijn door de SSV VO lid geworden van TPP, waarvan ongeveer de helft nog geen lid was van een sportvereniging. Daarnaast zorgt het project ervoor dat sommige jongens gemotiveerder worden voor school. De combinatiefunctionaris geeft twee voorbeelden: 'Een jongen had zich ziek gemeld op school, maar kwam 's middags wel bij de training. De vakleerkracht gaf aan dat dit niet kon en de jongen mocht die training niet meedoen. Een andere jongen presteerde onder zijn mogelijkheden op school en maakte zijn huiswerk nooit. Hij mocht pas weer meedoen van de vakleerkracht op het moment dat hij dit zou verbeteren, en dat gebeurde'. En een docent vertelt: 'Kinderen die bij de eerste wedstrijd als ze gewisseld werden, boos werden, doen dat bij de laatste wedstrijd niet meer. Een hand geven aan de scheidsrechter en de tegenstander is ook gewoon normaal geworden.'

3.5 Sport en veiligheid

Ongeveer de helft van de Sportplusverenigingen ligt in deelgemeenten waar de veiligheid een aandachtspunt is. Charlois en Feijenoord zijn volgens de Rotterdamse veiligheidsindex aandachtswijken. De wijken hebben een indexcijfer van 6,2 en 6,1 ten opzichte van 7,5 gemiddeld in de stad. De Sportplusverenigingen kunnen een bijdrage leveren aan de veiligheid in de wijk door activiteitenaanbod in de wijk of door gerichte sportieve activiteiten binnen preventieve of curatieve programma's voor bijvoorbeeld jongeren met gedragsproblemen of (jeugd)reclassering.

Binnen het thema veiligheid vinden op de Sportplusverenigingen activiteiten plaats die gericht zijn op de sociale veiligheid en op de fysieke veiligheid. Een voorbeeld van een activiteit die zich richt op de fysieke veiligheid is extra verlichting langs de fietsroute naar de verenigingsaccommodatie.

Twee Sportplusverenigingen zetten zich in voor de veiligheid en sociale contacten in de buurt waar de verenigingsaccommodatie ligt. De een organiseert hockeytrainingen in de openbare ruimte en de verenigingsaccommodatie van de ander kan ook gebruikt worden door andere mensen (uit de buurt). Tot 22.00 uur zijn de velden openbaar toegankelijk.

Op de Sportplusverenigingen vinden zes activiteiten plaats die preventief van aard zijn. Hierbij worden bijvoorbeeld trainers geïnstrueerd hoe een positieve pedagogische sfeer te creëren, hoe zij probleemgedrag kunnen signaleren en hoe zij vervolgens kunnen handelen. Een specifiek project waarvoor de Sportplusverenigingen goed zijn toegerust zijn de sportzorgtrajecten. Jeugdzorginstellingen passen in deze trajecten het sporten op de sportvereniging toe binnen hun zorgtrajecten.

Dat in vergelijking met de andere thema's op de Sportplusverenigingen weinig activiteiten plaatsvinden die zijn gericht op veiligheid is te verklaren doordat dit type activiteiten een hoge drempel vormen voor sportverenigingen. Het laten sporten van jongeren vanuit jeugdzorg of het toelaten van mensen die in een reclasseringstraject zitten vraagt veel van (de vrijwilligers en leden van) sportverenigingen.

Tabel 8 Maatschappelijke activiteiten Sportplusverenigingen op het thema veiligheid

In uitvoering	In ontwikkeling
Sportief coachen project om pedagogische vaardigheden van trainers te verbeteren (2 verenigingen)	Inzet pedagogisch coördinator (2 verenigingen)
Project om kinderen gedragsregels en respect bij te brengen	
Extra verlichting op en rondom de accommodatie (2 verenigingen)	
Sportzorgtrajecten (sport als onderdeel van jeugdzorgtrajecten)	

Voorbeeldproject veiligheid: Sportzorgtrajecten (HWD)¹

In de Sportzorgtrajecten wordt teamsport ingezet in het behandelplan van jongeren die een indicatie hebben gekregen van Bureau Jeugdzorg. Jongeren uit de regio Rotterdam worden hierin toegeleid naar een sportvereniging. Voetbalvereniging HWD was tijdens het programma Meedoen alle jeugd door sport van het ministerie van VWS een van de sportverenigingen die zich hiervoor inzette. De komende jaren zal een Buurtsportcoach de sportzorgtrajecten nieuw leven inblazen en faciliteren op Sportplusverenigingen.

Professionals van drie jeugdzorginstellingen en verschillende vrijwilligers van HWD zijn betrokken bij de Sportzorgtrajecten. Coördinatoren bij de jeugdzorginstellingen werven en selecteren jeugdigen voor de sportzorgtrajecten door ambulante begeleiders ermee bekend te maken. De ambulante begeleider heeft contact met de sportvereniging bij de aanmelding van de jeugdige en bespreekt de voortgang van het traject met de jongere en met de betrokken vrijwilligers bij de sportvereniging.

Bij HWD voerden de vrijwilligers de uitvoering van de sportactiviteiten binnen het behandelplan uit. Dit zijn een coördinator en verschillende trainers omdat de jeugdigen mee gaan doen in verschillende teams. Het aantal vrijwilligers is afhankelijk van het aantal jeugdigen dat een Sportzorgtraject bij de sportvereniging doorloopt. Het is volgens betrokken vrijwilligers belangrijk dat niet meer trainers, teamleiders en andere vrijwilligers betrokken zijn dan noodzakelijk omdat anders het risico bestaat dat een jongere een stempel krijgt. De jeugdigen moeten wel normaal kunnen sporten op de sportvereniging.

De vrijwilliger die bij HWD de sportzorgtrajecten coördineerde was hier maximaal twintig uur per week mee bezig. Op dat moment liepen zeven sportzorgtrajecten bij HWD. Vanuit zijn opleiding en baan heeft hij kennis van de doelgroep. De trainers hebben in de praktijk met de jeugdigen te maken. Daarbij is het belangrijk dat zij weten hoe zij moeten omgaan met jeugdigen met gedragsproblemen, maar deze tegelijkertijd niet moeten voortrekken.

De samenwerking tussen de vrijwilligers en de professionals verliep redelijk. Over de uitwisseling van gegevens over en ervaringen met de jongeren zijn de betrokkenen tevreden. De professionals vinden dat ze te maken hebben met kundige vrijwilligers, maar dat het lastig is dat zij tijdens werktijden slecht bereikbaar zijn. De vrijwilligers op hun beurt geven aan dat de samenwerking goed verloopt als de professional betrokken, flexibel en 'sportminded' is, maar dat de aandacht voor het project van sommige professionals bij de jeugdzorginstellingen beter kan (Van der Gaag & Van der Klein, 2012). Bij de sportzorgtrajecten die de komende jaren gaan plaatsvinden bij Sportplusverenigingen kunnen de Sportplusadviseurs en de Buurtsportcoach een belangrijke rol gaan spelen bij het optimaliseren van de samenwerking tussen de jeugdzorginstellingen en de vrijwilligers op de sportverenigingen.

1 Zie ook Van der Gaag & Van der Klein (2010).

3.6 *Bespreking resultaten*

Samengevat zien we dat in het eerste jaar van het Sportplusprogramma op de sportverenigingen een grote variatie aan maatschappelijke activiteiten is ontstaan. In totaal waren in het voorjaar van 2012 33 initiatieven aan de gang en waren er nog eens 24 in ontwikkeling. Inmiddels zijn hier ongetwijfeld nog andere initiatieven bij gekomen en zijn sommige initiatieven mogelijk ook weer gestopt.

De activiteiten op het thema gezondheid zijn voor de Sportplusverenigingen vaak een eerste en vrij eenvoudige stap in de richting van een maatschappelijk verantwoorde sportvereniging. De Sportplusadviseurs geven concrete ondersteuning voor een gezond aanbod in de kantine. Op enkele Sportplusverenigingen vinden activiteiten plaats om de sportdeelname van mensen met gezondheidsklachten te verhogen.

Sportparticipatie van bijzondere doelgroepen, dat enigszins overlapt met gezondheid,⁴ lijkt de Sportplusverenigingen het meest aan te spreken. Op dit thema zijn enkele concrete initiatieven ontwikkeld waarbij vrijwilligers een belangrijke inbreng hebben. De samenwerking tussen Pameijer en XerxesDZB is hiervan een voorbeeld. Om vrijwilligers voldoende toe te rusten voor de organisatie van sportactiviteiten voor specifieke doelgroepen kunnen zij gebruikmaken van opleidingen waarin zij leren omgaan met deze doelgroepen. Deze worden georganiseerd door Rotterdam Sportsupport in samenwerking met bijvoorbeeld Zadkine (BeweegKuur-instructeur) en Avant Sanare (Beweegmaatje).

Maatschappelijke activiteiten binnen het thema werk staan nog in de kinderschoenen. Toch zijn steeds meer Sportplusverenigingen hier enthousiast over. Bij een groot deel van de Sportplusverenigingen voeren een of enkele mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vrijwilligerstaken uit. Voor re-integratiebureaus is de samenwerking met sportverenigingen een nieuwe manier om re-integratieprogramma's in te richten. Het zijn plekken waar hun cliënten worden gewaardeerd en op een laagdrempelige wijze met andere mensen in contact komen. Voor de sportverenigingen is het daarnaast een manier om mogelijke vrijwilligerstekorten op te vangen.

Veel Sportplusverenigingen werken samen met onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld via de School-sportverenigingen of maatschappelijke stages. Een van de Sportplusverenigingen heeft samen met de Sportplusadviseur het plan opgepakt om op de locatie van de sportvereniging een huiswerkklas te organiseren voor leden van de eigen vereniging waaraan ook kinderen uit het speciaal onderwijs kunnen meedoen. Maatschappelijke activiteiten waarbij sport als curatief middel wordt ingezet voor dak- en thuislozen of jongeren uit de jeugdzorg of Reclassering vormen voor sportverenigingen soms nog een hoge drempel. Activiteiten ten behoeve van de veiligheid in de wijk, lijken te ver af te staan van de kernfunctie van de sportvereniging.

4 Vaak is een verbetering van de gezondheid het doel van het aan het sporten krijgen van bijzondere doelgroepen, zoals bij mensen met een geestelijke of lichamelijke beperking, depressie of overgewicht.

4 *De Sportplusverenigingen en de stad Rotterdam*

De doelstelling van het Sportplusprogramma is dat dertig Rotterdamse sportverenigingen bijdragen aan het bereiken van stedelijke doelstellingen. De voorbeelden in hoofdstuk 3 laten zien dat het programma potentie heeft. Er worden veel maatschappelijke activiteiten ondernomen op de Sportplusverenigingen. Tegelijkertijd is het een ingewikkeld proces waarin verschillende belangen een rol spelen, en is het een uitdaging draagvlak te creëren bij vrijwilligers en leden van de sportverenigingen die niet direct betrokken zijn bij de maatschappelijke activiteiten. Voordat we in het tweede deel van dit hoofdstuk voorlopige inzichten geven in de relatie van het Sportplusprogramma met stedelijke doelstellingen, beschrijven we daarom eerst hoe het Sportplusprogramma op de deelnemende sportverenigingen wordt ervaren.

4.1 *Ervaringen van Sportplusverenigingen*

In deze paragraaf bespreken we het Sportplusprogramma vanuit het perspectief van de sportvereniging. We gaan daarbij in op het draagvlak onder de vrijwilligers, het belang van een of meerdere pioniers binnen de sportverenigingen, en de voor vrijwilligers benodigde vaardigheden voor de organisatie en uitvoering van maatschappelijke activiteiten.

Draagvlak bij de leden en vrijwilligers

Maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen en de mogelijke samenwerking daarbij met professionals uit de sociale sector, vraagt van vrijwilligers en leden van verenigingen extra inzet, vaardigheden en motivatie. Daardoor heeft het enige tijd gekost voordat er binnen de betrokken sportverenigingen draagvlak bestond voor het Sportplusprogramma. Een van de geïnterviewden vertelt hierover bijvoorbeeld:

‘Sommigen [leden en vrijwilligers] waren in het begin sceptisch. We hoorden mensen wel eens zeggen ‘gaat onze club nu overgenomen worden? We blijven toch wel een voetbalvereniging?’ Maar hoe concreter het [de maatschappelijke activiteiten] werd, hoe minder dat gevoel er was.’

Door kennis over het programma en positieve ervaringen met de maatschappelijke activiteiten neemt bij leden en vrijwilligers de steun voor het Sportplusprogramma toe. Een voorbeeld hiervan is dat een aantal leden van een Sportplusvereniging waar twee mensen met psychiatrische problemen onderhoudswerkzaamheden verrichten, vroegen of het bestuur *‘geen normale vrijwilligers kan regelen’*. Doordat zij na verloop van tijd zagen dat deze mensen nuttig werk verrichten voor de sportvereniging werden zij positiever over het Sportplusprogramma. Als het gaat om het thema gezondheid, en dan vooral een aanbod van gezonde voeding, gaat het verkrijgen van support onder de leden soms wat

moeizamer. Sommige leden zouden hun ‘oude vette hap’ missen als die niet meer verkrijgbaar zou zijn. Daarom bieden sportverenigingen die overgaan op een gezond aanbod ook deze snacks nog aan.

Voor maatschappelijke activiteiten die te maken hebben met jeugd is veel draagvlak onder de leden en vrijwilligers van de Sportplusverenigingen. Een vrijwilliger vertelt hierover bijvoorbeeld dat hij best wat extra tijd in de sportvereniging wil steken als dit bijdraagt aan de opvoeding van de jeugdleden:

‘Ik ben vrijwilliger om te zorgen dat die tent hier goed draait. Het gaat om een vader-zoon-verhouding. Dat is het cruciale. Maar alle zoontjes worden er [van Sportplus] beter van. Als ik daar een paar avonden voor moet opofferen, vind ik dat prima.’

Dit citaat bevestigt het beeld van de Sportplusadviseurs en de leden van de Sportpluscommissies dat de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen nieuwe mogelijkheden bieden voor vrijwillige inzet. Het is een platform waar (ouders van) leden of andere betrokkenen die geen trainer, teamleider of barmedewerker willen zijn zich kunnen inzetten voor de sportvereniging.

Vaardigheden van vrijwilligers

Onder de leden en vrijwilligers is steeds meer draagvlak voor het Sportplusprogramma. Zij vinden het goed dat hun sportvereniging zich inzet voor maatschappelijke doelstellingen. Niettemin voelt slechts een klein deel zich geroepen actief een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke activiteiten die plaatsvinden op hun club. De werkzaamheden in het kader van sportactiviteiten voor speciale doelgroepen zoals jongeren met gedragsproblemen, activiteiten die bijdragen aan re-integratietrajecten en de omgang met mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking vergen soms specifieke vaardigheden van vrijwilligers. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de vrijwilliger die zich bij HWD heeft beziggehouden met de Sportzorgtrajecten. Hij werkt ook in zijn professionele werk met deze doelgroep, waardoor hij hier de vereiste competenties voor heeft. Zijn deze vrijwilligers niet aanwezig op de sportvereniging, of hebben vrijwilligers met deze bagage geen tijd of motivatie zich hiervoor in te zetten, dan is volgens de leden van de Sportpluscommissies inzet van professionals nodig.

Er zijn ook activiteiten binnen het Sportplusprogramma waarvoor minder specifieke vaardigheden nodig zijn, zoals de Gezonde kantine. En bij sommige maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen werken de vrijwilligers samen met sociale professionals. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen XerxesDZB en Pameijer. Een vrijwilliger van de sportvereniging gebruikt zijn ervaring als trainer om voetbaltrainingen te verzorgen voor een doelgroep van Pameijer, en een activeringsmedewerker van Pameijer werft deelnemers en is tijdens de trainingen aanwezig om in te springen bij mogelijke calamiteiten.

Het initiatief voor samenwerking tussen een sportvereniging en een (andere) organisatie uit het sociale domein wordt vaak genomen door vrijwilligers van de sportvereniging. Doordat sommige Sportplusverenigingen bekender worden en het imago krijgen zich in te zetten voor een bepaald thema verandert dit. Zo zijn er organisaties uit de jeugdketen die willen samenwerken met HWD, omdat zij ervaring hebben met sportaanbod voor jeugdigen met gedragsproblemen.

Pioniers op de sportvereniging

Een initiatiefnemer, aanjager of pionier binnen een sportvereniging is van groot belang voor het succes van het Sportplusprogramma. Soms is dit één persoon, maar het kan ook een groep vrijwilligers zijn. Dit zijn vaak de mensen die het contact onderhouden met de Sportplusadviseur van Rotterdam Sportsupport. Deze pioniers gaan soms te snel voor de andere vrijwilligers, zo vinden enige geïnter-

viewden. Een van hen vertelt bijvoorbeeld dat *‘de koploper het peloton niet uit het oog moet verliezen’*. Wil het Sportplusprogramma succesvol zijn dan moet volgens de geïnterviewden het grootste deel van de vrijwilligers en leden van de sportvereniging er achter staan en moet het ritme van de vereniging worden aangehouden.

4.2 De stad

Hoofdstuk 3 liet zien dat op de Sportplusverenigingen met verschillende maatschappelijke activiteiten wordt gewerkt aan het bereiken van stedelijke doelstellingen. Daarnaast worden de Sportplusverenigingen door professionele organisaties uit het sociale domein steeds vaker dan voorheen gezien als mogelijke samenwerkingspartners. Jeugdigen worden via de SSV VO aan het sporten gebracht. Sporten, bewegen en het uitvoeren van klussen op sportverenigingen worden ingezet als dagbesteding voor mensen met lichamelijke en psychische problemen en als re-integratie-instrument. Met deze activiteiten ontstaan voorlopige inzichten in de maatschappelijke baten van het Sportplusprogramma. In deze paragraaf geven we een eerste inzicht in deze potentiële maatschappelijke baten.

Van het Sportplusprogramma zijn twee typen baten te onderscheiden. In de eerste plaats kan er sprake zijn van inverdieneffecten, ofwel kostenbesparingen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat re-integratietrajecten via sportverenigingen tegen lagere kosten kunnen worden gerealiseerd dan via de reguliere trajecten. Belangrijk kenmerk van dit type baten is dat het beoogde eindbeeld in beide gevallen gelijk is, bijvoorbeeld geslaagde re-integratie, maar dat een alternatieve inrichting van het proces om tot dat eindbeeld te komen via de sport leidt tot maatschappelijke voordelen. Bij dit type besparingen bestaat bovendien een directe, causale relatie met het aantal ‘behandeltrajecten’. Met andere woorden: 10 personen succesvol en goedkoper gere-integreerd via het Sportplusprogramma levert (wellicht) een 10-voudige besparing op. Deze baten kunnen optreden bij de vijf in hoofdstuk 3 beschreven voorbeeldprojecten. De sportzorgtrajecten kunnen bijvoorbeeld effectiever zijn dan andere zorgtrajecten. En de samenwerking tussen Avant Sanare en Sportzone Charlois kan zorgkosten die het gevolg zijn van overgewicht voorkomen.

In de tweede plaats kan het Sportplusprogramma een bijdrage leveren aan langetermijn gedragsveranderingen en daarmee aan het realiseren van maatschappelijke baten. Hierbij is het niet de inrichting van het proces, de interventie, die leidt tot het optreden van positieve effecten, maar de uitkomst van het proces: de gedragsverandering. Zo leidt het verhogen van de beweegintensiteit tot gezondheidswinst, bijvoorbeeld in de vorm van een langere levensverwachting.⁵ En leidt sporten en bewegen op school onder de juiste condities tot minder uitval en betere leerprestaties. Voorbeeldtraject 4 waarbij het doel is leerlingen uit het voortgezet onderwijs aan het sporten te krijgen kan zo’n gedragsverandering als resultaat hebben.

Tabel 9 laat de potentiële resultaten zien van de vijf in hoofdstuk 3 beschreven voorbeeldprojecten. De grijs gekleurde vakken in de tabel zijn per initiatief de potentiële resultaten. We hebben hier

5 Dit zijn aantrekkelijke en waardevolle effecten, aangezien zij op langere termijn leiden tot meer welzijn voor individuen en tot aanzienlijke kostenbesparingen voor de maatschappij. Kenmerk van deze baten is dat zij niet automatisch optreden bij alle personen die deelnemen aan de Sportplusprogramma’s. Bovendien treden de effecten soms pas op na een wat langere termijn, en onder bepaalde voorwaarden. Met andere woorden, de causaliteit bij deze effecten is minder hard. Bij het toekennen van deze maatschappelijke effecten gaat het altijd om gemiddelden, berekend over grote groepen. Zo leeft een 21-jarige man met een actieve leefstijl gemiddeld ongeveer 3,5 jaar langer dan een 21-jarige inactieve man. Daarbij geldt echter ook dat bewegen pas tot gezondheidswinst leidt wanneer er sprake is van een bepaalde intensiteit (x maal per week) en dat tot op latere leeftijd. Wie drie jaar fanatiek sport en daarna terugvalt in inactiviteit kan niet verwachten daarmee extra levensjaren te winnen.

gekozen inzicht te geven in de resultaten waar de voorbeeldprojecten direct invloed op kunnen uitoefenen. Niettemin kunnen de resultaten van de verschillende voorbeeldprojecten breder zijn.

Tabel 9 Potentiële resultaten van de vijf voorbeeldprojecten

Potentiële resultaten	Voorbeeld-pro- ject gezond- heid: Avant Sanare en Sportzone Charlois	Voorbeeld-pro- ject bijzon- dere doelgro- pen: Pameijer en Xerxes DZB	Voorbeeld-pro- ject werk: Re-integratie Atomium '61	Voorbeeld-pro- ject onder- wijs: SSV VO en TPP	Voorbeeld-pro- ject veiligheid: Sportzorg- trajecten
Verhogen sportparticipatie in Rotterdam					
Betere fysieke gezondheid deelnemers					
Minder overgewicht					
Meer blessures					
Minder eenzaamheid					
Meer zelfvertrouwen					
Verbetering arbeidsmarkt- vaardigheden					
Vergroten netwerk en daar- mee kansen op een baan					
Beter pedagogisch klimaat op de sportvereniging					
Afname gedragsproblemen					
Minder criminaliteit					
Meer sociale samenhang in de wijk					
Meer motivatie voor school- taken					
Minder schoolverlaters					
Betere schoolprestaties					

Het is nog te vroeg om op basis van de beschikbare inzichten iets te zeggen over het maatschappelijk en economisch rendement van de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen. Wel kunnen we vaststellen dat het Sportplusprogramma potentie heeft. Betrokkenen nemen bij de afzonderlijke maatschappelijke activiteiten positieve resultaten waar. Waar het gaat om de langetermijneffecten geldt dat de relatief kleine aantallen deelnemers aan het Sportplusprogramma maken dat economische calculaties nog niet zinvol zijn. De bekende kengetallen kunnen niet een-op-een op deze kleine groepen worden toegepast. Wel is het de komende jaren wellicht mogelijk een meer concrete

kijk te geven op de mogelijke economische baten,⁶ wanneer de in totaal dertig sportverenigingen daadwerkelijk deelnemen aan het programma en het bereik groter is.

4.3 *Bespreking resultaten*

Voor het slagen van het Sportplusprogramma is draagvlak bij de rest van de vrijwilligers en leden van de sportvereniging van belang. Dit draagvlak was in het begin van het traject nog beperkt, maar neemt toe door de zichtbaarheid van de maatschappelijke activiteiten. Daarnaast vragen de maatschappelijke activiteiten om specifieke vaardigheden van vrijwilligers. Tot slot zijn pioniers die vanuit de sportvereniging het voortouw nemen belangrijk. Rotterdam Sportsupport speelt een belangrijke rol bij het verzorgen van deze drie aspecten. Zij kunnen pioniers de ruimte geven en met hen meedenken over hoe binnen de sportvereniging draagvlak te creëren voor de maatschappelijke activiteiten. Hetzelfde geldt voor het ondersteunen van vrijwilligers bij bijvoorbeeld het omgaan met jongeren met gedragsproblemen of mensen met een fysieke of lichamelijke beperking, en het faciliteren van de samenwerking tussen vrijwilligers en professionals. Dit laatste is bijvoorbeeld van belang omdat de organisaties uit het sociale domein andere, vaak meer bureaucratische, werkwijzen hanteren dan de sportvereniging.

Het is nog te vroeg om op basis van de beschikbare inzichten iets te zeggen over het maatschappelijk en economisch rendement van de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen. De belangrijkste reden hiervoor is dat de causaliteitsrelaties nog onduidelijk. Wel is duidelijk dat bij de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen door de inzet van de vrijwilligers en de Sportplusadviseurs aandacht is voor de sociale context waarin deze plaatsvinden. Dit vergroot de potentie van deze activiteiten om bij te dragen aan het bereiken van stedelijke doelstellingen.

⁶ Niet alle potentiële maatschappelijke resultaten zijn te vertalen naar economische termen. Het stimuleren van sociale cohesie of het vergroten van het gevoel van veiligheid bijvoorbeeld zijn nauwelijks uit te drukken in euro's. Maar op het gebied van gezondheid(swinst) zijn voldoende inzichten en kengetallen beschikbaar om richtinggevende uitspraken te doen over de economische waarde van bepaalde effecten. Zo zijn extra levensjaren te vertalen naar euro's.

5 *Conclusies en aanbevelingen*

In dit hoofdstuk bespreken we de conclusies van het eerste jaar onderzoek naar het Sportplusprogramma. De conclusies gaan over de ontwikkelingen binnen het programma. Het is immers nog te vroeg voor harde conclusies. De aanbevelingen richten zich op hoe Rotterdam Sportsupport en de Sportplusadviseurs de komende jaren verder kunnen werken aan het maatschappelijk rendement van het Sportplusprogramma.

5.1 *Conclusies*

De gemeente Rotterdam verwacht, mede beïnvloed door bezuinigingen op zorg en welzijn, meer van de burger zelf. De gedachte is dat mensen familieleden, burens en anderen uit hun netwerk zelf ondersteunen. Landelijk zien we een zelfde ontwikkeling. De sportsector is de grootste bestaande structuur van vrijwilligers in Nederland en heeft daarmee veel potentieel aan vrijwillige inzet van burgers, ook wel burgerkracht genoemd. Het Sportplusprogramma zet hier structureel op in. Het programma maakt het mogelijk dat mensen die lid zijn van een sportvereniging zich extra kunnen inzetten voor maatschappelijke doelstellingen - als zij dat willen. In deze paragraaf beschrijven we puntsgewijs de eerste resultaten van het Sportplusprogramma.

1. Versnelling en verankering van maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen

Het Sportplusprogramma zorgt ervoor dat (initiatieven voor) maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen in een stroomversnelling komen en meer gestructureerd worden aangepakt. Op de negen Sportplusverenigingen uit de eerste tranche is tussen september 2011 en september 2012 een grote variatie aan maatschappelijke activiteiten ontstaan. In ieder geval lopen er 34 activiteiten in de praktijk en zijn er nog eens 23 in ontwikkeling. De Sportplusadviseurs zorgen ervoor dat initiatieven van vrijwilligers ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Zij ondersteunen de Sportpluscommissies op de sportverenigingen bij het opstellen van een plan voor maatschappelijke activiteiten die passen bij de wensen van de sportverenigingen en die aansluiten op de werkzaamheden van organisaties uit de wijk of deelgemeente waar de sportvereniging ligt.

2. Meer verbindingen tussen sportverenigingen en de sociale sector

De samenwerking tussen sportverenigingen en professionele organisaties uit de sociale sector neemt toe door het Sportplusprogramma. Meestal nemen vrijwilligers van de sportvereniging het initiatief voor zo'n samenwerking, maar steeds vaker weten ook organisaties uit het sociale domein de Sportplusverenigingen te vinden. De Sportplusadviseurs van Rotterdam Sportsupport verbinden de vrijwilliger met een organisatie die sport wil inzetten voor hun doelstellingen. Andersom weten zij welke

Sportplusverenigingen zich voor welke maatschappelijk thema's willen inzetten, waardoor zij professionals kunnen doorverwijzen naar een van de Sportplusverenigingen. De Sportplusadviseurs leveren vervolgens een bijdrage aan een duurzame samenwerking.

3. Sportverenigingen hebben baat bij deelname aan het Sportplusprogramma

Sportverenigingen nemen deel aan het Sportplusprogramma om twee redenen die per Sportplusvereniging vaak beide een rol spelen. De eerste is dat het een mogelijkheid is om de maatschappelijke activiteiten die zij al ondernamen uit te breiden en verder te ontwikkelen. De tweede is dat het kan helpen bij het bereiken van de eigen doelen zoals meer leden en het versterken van de sportvereniging. Het Sportplusprogramma levert de sportverenigingen ook iets op: leden worden trotser op hun sportvereniging, het imago van de vereniging verbetert, nieuwe vrijwilligers die geen sporttechnische, logistieke of bestuurlijke taken willen verrichten dienen zich aan, en het ledenaantal van sommige Sportplusverenigingen neemt toe.

4. Maatschappelijke activiteiten die aanliggen tegen de kerntaak van de sportvereniging hebben prioriteit bij de vrijwilligers

Voor het Sportplusprogramma werkt Rotterdam Sportsupport samen met sterke en vitale sportverenigingen (grootte of aantal leden speelt geen rol) die maatschappelijke activiteiten willen ondernemen. Ook bij deze verenigingen hechten de vrijwilligers de meeste waarde aan taken die dicht aanliggen tegen het kerndoel van de sportvereniging: het organiseren van sportaanbod. Het bedienen van de bestaande leden en vrijwilligers komt op de eerste plaats, gevolgd door sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

5. Pioniers, draagvlak en vaardigheden van vrijwilligers zijn van groot belang

Voor het slagen van het Sportplusprogramma blijken in ieder geval drie aspecten van de sportvereniging van belang te zijn. De aanwezigheid van pioniers die vanuit de sportvereniging het voortouw nemen is een eerste voorwaarde. Ten tweede is draagvlak bij de rest van de vrijwilligers en leden van de vereniging belangrijk. Als sportverenigingen beginnen met het Sportplusprogramma is dit nog beperkt, maar het draagvlak neemt toe door de zichtbaarheid van de maatschappelijke activiteiten. Het draagvlak is het grootste als het ritme en het tempo van de sportvereniging wordt aangehouden. Ten derde vragen sommige van de maatschappelijke activiteiten om specifieke vaardigheden van vrijwilligers, bijvoorbeeld in de omgang met speciale doelgroepen of de samenwerking met professionele organisaties.

6. Het Sportplusprogramma laat zien in potentie bij te dragen aan stedelijke doelstellingen

Het is nog te vroeg om harde uitspraken te doen over het maatschappelijk rendement van het Sportplusprogramma. Hier zijn de maatschappelijke projecten op de sportverenigingen nog niet ver genoeg voor ontwikkeld en zijn de deelnemersaantallen nog te klein. Wel zien we dat het Sportplusprogramma veel potentie heeft om op verschillende beleidsterreinen bij te dragen aan gemeentelijke doelstellingen van de stad Rotterdam. Dit blijkt onder andere uit het grote aantal maatschappelijke activiteiten dat op de Sportplusverenigingen is ontstaan. Cliënten van zorg-, welzijns-, of opvanginstellingen verhogen hierin hun welzijn, re-integreren in de samenleving en verbeteren hun gezondheid. Het benutten van de Sportplusverenigingen voor bestaande sportieve interventies zoals de Schoolsportver-

eniging in het voortgezet onderwijs of de herstart van Sportzorgtrajecten zorgt voor (nieuwe) sporters binnen sterke en vitale sportverenigingen die in staat zijn met speciale doelgroepen om te gaan.

5.2 *Aanbevelingen*

Het ontplooiën van maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen vraagt van de vrijwilligers op de sportverenigingen extra inzet, vaardigheden en motivatie. Welke ondersteuning hebben sportverenigingen hierbij nodig? Wat kan een sportvereniging zelf? En welke rol kunnen professionals vervullen binnen de maatschappelijke activiteiten op de sportverenigingen? In deze afsluitende paragraaf doen we vier aanbevelingen voor het Sportplusprogramma als geheel en twee aanbevelingen voor de werkzaamheden van de Sportplusadviseurs.

1. Bouw succesvolle maatschappelijke activiteiten op Sportplusverenigingen verder uit

Maatschappelijk en economisch rendement van maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen neemt toe naarmate het bereik van deze activiteiten groter wordt. Of kort gezegd, een groter aantal deelnemers zorgt voor meer rendement. Succesvolle projecten zoals de samenwerking tussen Pameijer en XerxesDZB of de samenwerking tussen Avant Sanare en Sportzone Charlois zouden daarom verder kunnen worden uitgebouwd. Tegelijkertijd is juist de kleinschaligheid van de maatschappelijke activiteiten op de sportvereniging belangrijk. Dit zorgt voor aansluiting bij het ritme van de vrijwilliger en voor een laagdrempelig aanbod voor de deelnemers. Uitbouwen hoeft dus niet te betekenen dat op één sportvereniging vanuit één zorginstelling honderden cliënten gaan sporten. De kans op succes, duurzame samenwerking en een constant aanbod is groter als een professionele zorgorganisatie samenwerkt met meerdere Sportplusverenigingen op verschillende plekken in de stad.

2. Gebruik Sportplusverenigingen voor bestaande projecten

Door bestaande sportieve programma's, denk aan de Schoolsportvereniging (in het voortgezet onderwijs) of Sportzorgtrajecten, uit te voeren op Sportplusverenigingen kan gericht worden gewerkt aan het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen van deze programma's. Sportplusverenigingen zijn namelijk vaak gemotiveerder en beter toegerust voor grootschalige sportieve programma's van Rotterdam Sportsupport dan het grootste deel van de andere sportverenigingen. Daarnaast kunnen de Sportplusadviseurs bij de Sportplusverenigingen meer aandacht besteden aan de vaardigheden van vrijwilligers, omdat hier meer draagvlak voor is. Dit is van belang omdat onderzoek aantoont dat bepaalde condities bepalen of de sportactiviteit de beoogde effecten heeft, zoals een positieve relatie tussen trainer en speler, ouderbetrokkenheid, en aandacht voor het ontwikkelen van vaardigheden die ook van belang zijn buiten de sport (Diamonds & Lee, 2011; Sandford, Duncombe & Armour, 2008; Coalter, 2007).

3. Blijf binnen het Sportplusprogramma inzetten op sterke en vitale sportverenigingen

Om maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen te kunnen organiseren is de belangrijkste voorwaarde dat de sportvereniging bestuurlijk en organisatorisch de zaken op orde heeft. Het is daarom van belang in te blijven zetten op sterke en vitale sportverenigingen. Het Sportplusprogramma richt zich op dertig van deze verenigingen. Daarnaast is het zaak de ervaringen uit het Sportpluspro-

gramma ook te gebruiken voor maatschappelijke activiteiten op andere sterke en vitale sportverenigingen die hierop willen inzetten.

4. Besteed aandacht aan de complexe taak van de Sportplusadviseurs

De Sportplusadviseurs hebben een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillen in belangen tussen sportverenigingen en organisaties uit de sociale sector, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. Kortom, soms zijn zij nog zoekende naar de juiste werkwijzen. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut zal zich hier het komende jaar specifiek op gaan richten. Wat zijn succesvolle werkwijzen van Sportplusadviseurs? Waar moeten zij aandacht aan besteden? En hoe gaan zij om met de verschillen in belangen en culturen van sportverenigingen en professionele organisaties?

5. Heb aandacht voor het ritme van de sportvereniging, probeer blijvend aandacht te houden voor het draagvlak

Verschillende studies laten zien dat geduld nodig is bij de vrijwillige inzet van burgers (vergelijk WRR, 2012; Hermens & Van Marissing, 2012). Ook bij de Sportplusverenigingen komen de maatschappelijke activiteiten gestaag op gang. De 'koplopers' onder de vrijwilligers bij de sportverenigingen willen snel, maar voor succesvolle maatschappelijke activiteiten is draagvlak bij zo veel mogelijk vrijwilligers en leden noodzakelijk. Geduld en oog voor het ritme van de vereniging is hierbij belangrijk. Bovendien is het zaak vrijwilligers niet te vragen zich geforceerd in te zetten voor maatschappelijke activiteiten. Tegelijkertijd kunnen de Sportplusadviseurs de pioniers binnen de sportvereniging wel advies geven over hoe onder de leden draagvlak valt te creëren voor het Sportplusprogramma, en hoe over de maatschappelijke activiteiten en het Sportplusprogramma te communiceren richting de leden.

6. Houd rekening met verschil in werkwijzen tussen sportverenigingen en professionele organisaties

Sportverenigingen en professionele organisaties hebben verschillende werkwijzen en culturen. Professionele organisaties als zorg-, welzijns-, of onderwijsinstellingen willen soms sneller werken dan de vrijwilligers op de sportverenigingen kunnen of willen. Aan de andere kant komen professionele organisaties soms wat bureaucratisch over op de vrijwilligers. Ook de doelen van de samenwerkende partijen verschillen. De sportvereniging wil naast het sportaanbod iets extra's betekenen voor de samenleving, terwijl opvanginstellingen bijvoorbeeld hele specifieke doelstellingen hebben. Voor succesvolle samenwerkingsrelaties is het belangrijk dat de Sportplusadviseurs op de juiste manier omgaan met deze verschillen. Volgens het HALL (Healthy Alliances) framework van Koelen, Vaandrager en Wagemakers (2012) zijn hierbij een aantal zaken van belang. De Sportplusadviseurs moeten een flexibele tijdsplanning hanteren, zorgen voor een duidelijke rolverdeling en verdeling van verantwoordelijkheden, en ervoor zorgen dat de samenwerking en de resultaten ervan zichtbaar zijn.

Literatuur

- Boessenkool, J., Waardenburg, M. & Lucassen, J. (2011). Toekomst van de sportvereniging: hoe nu verder? In: Boessenkool, J., Lucassen, J., Waardenburg, M. & Kemper, F. (red.). *Sportverenigingen: tussen tradities en ambities*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Boer, N. de & Lans, J. van der (2011). *Burgerkracht. De toekomst van het sociaal werk in Nederland*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Coalter, F. (2007). *A wider social role for sport. Who's keeping the score?* London: Routledge.
- Dekker, P. & Hart, J. de (2010). Vrijwilliger in de sport. In: A. Tiessen-Raaphorst, D. Verbeek, J. de Haan & K. Breedveld (red.). *Sport: een leven lang. Rapportage Sport 2010*. Den Haag / Den Bosch: Sociaal en Cultureel Planbureau/W.J.H. Mulier Instituut.
- Diamonds, A. & Lee, K. (2011). Interventions Shown to Aid Executive Function Development in Children 4 to 12 Years Old. *Science*, 333: 959-964.
- Gaag, R. van der & Klein, M. van der (2012). *Tien cases uit de pedagogisch civil society: professionals en vrijwilligers werken samen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Gemeente Rotterdam (2011). *Vitale Verenigingen 2011. Onderzoek naar de vitaliteit van Rotterdamse sportverenigingen*. Gemeente Rotterdam: Dienst Sport en Recreatie.
- Hermens, N. & Marissing, E. van (2012). *Positief opvoeden en opgroeien. De rol van buurtsportverenigingen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Koelen M.A., Vaandrager L, Wagemakers A. (2012). The healthy alliances (HALL) framework: prerequisites for success. *Family Practice* 2012;29(suppl 1):i132-i138.
- Sandford, R.A., Duncombe, R., & Armour, K.M. (2008). The role of physical activity/sport in tackling youth disaffection and anti-social behaviour. *Educational Review*, 60(4): 419-435.
- WRR (2012). *Vertrouwen in burgers*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid.

Bijlage 1 De Sportplusverenigingen van de tweede tranche

Sportvereniging	Basissport	Deelgemeente
Z&PC Rotterdam	Zwemmen, waterpolo	Kralingen-Crooswijk en Prins Alexander
RSV Sperwers	Korfbal	Charlois
SV Hagendoorn R-Z	Judo	Charlois
TTV Alexandria '66	Tafeltennis	Prins Alexander
RWC Ahoy	Wielrennen	Overschie
ckv N.I.O.	Korfbal	Hillegersberg-Schiebroek
KV Nikantes	Korfbal	Hoogvliet
Budovereniging Alexander	Karate	Prins Alexander
Abdel-Kwan Rotterdam	Taekwondo	Feijenoord
Leonidas	Voetbal	Hillegersberg-Schiebroek

Bijlage 2 Onderzoeksopzet

Met de Monitor Rotterdamse Sportplus Verenigingen verzamelen we tussen 2011 en 2014 jaarlijks feitelijke informatie over de Sportplusverenigingen, zoals het aantal leden, het aantal vrijwilligers, en samenwerkingsverbanden die zij hebben met organisaties op andere beleidsterreinen in de stad. Op het moment van deze rapportage is eenmalig - aan het begin van het traject - door de eerste tien Sportplusverenigingen deze monitor ingevuld. Op basis hiervan geven we in bijlage x een beschrijving van de Sportplusverenigingen. De komende jaren vergelijken we de Sportplusverenigingen over de tijd.

Ten tweede verzamelen we informatie over wat er op de Sportplusverenigingen aan projecten plaatsvindt op de vijf beleidsterreinen. Dit doen we jaarlijks aan de hand van een groepsinterview per Sportplusvereniging. Aan dit groepsinterview nemen de leden van de Sportpluscommissie deel en schuiven indien gewenst ook andere betrokken vrijwilligers aan. De geïnterviewden vullen aan het begin een vragenlijst in die bestaat uit 26 stellingen waarmee we in kaart kunnen brengen op welke beleidsterreinen de sportvereniging activiteiten onderneemt. Vervolgens zijn we in het groepsgesprek verder ingegaan op de inhoud van deze activiteiten, en de voortgang van het Sportplusprogramma op de verenigingen.

Om kennis over succesvolle projecten op een bepaalde Sportplusvereniging te ontsluiten voor de andere Sportplusverenigingen is bij vijf projecten - per thema één - binnen het Sportplusprogramma verdiepend onderzoek verricht. Dit zijn de Schoolsportvereniging in het voortgezet onderwijs bij TPP, de samenwerking tussen Avant Sanare en Hockeyclub Tempo '34, de sportzorgtrajecten bij HWD, een re-integratieprogramma bij Atomium '61, en de samenwerking tussen Pameijer en XerxesDZB. Op basis van interviews met 16 betrokkenen en met de Sportplusadviseurs van Rotterdam Sportsupport, zijn de werkzame elementen bij de samenwerking tussen partijen uit de sociale sector en de Sportplusverenigingen in beeld gebracht. Wat kunnen we verwachten van vrijwilligers? Welke rollen nemen de professionals aan? En op welke manieren kan Rotterdam Sportsupport (de resultaten van) de samenwerking optimaliseren?

Colofon

Opdrachtgever
Auteurs

Rotterdam Sportsupport
N.J. Hermens MSc
A. Jansma MSc
Dr. F.B.J. de Meere
Drs. P.H.J. Verhoogt
Ontwerppartners, Breda
Rotterdam Sportsupport
Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

Omslag
Foto's omslag
Uitgave

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-531-2

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2012. Eerste druk.
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

De gemeente Rotterdam zet met het Sportplusprogramma *30 clubs helpen Rotterdam vooruit* in op de maatschappelijke rol die sportverenigingen kunnen vervullen voor de stad. Rotterdam Sportsupport - en uiteindelijk dertig Rotterdamse sportverenigingen - voeren dit programma uit. Welke resultaten zijn in het eerste jaar van het Sportplusprogramma geboekt? En op welke manier kan het programma bijdragen aan stedelijke doelstellingen?

De in dit rapport beschreven resultaten bevestigen dat het Sportplusprogramma veel potentie heeft voor de betrokken organisaties en de stad Rotterdam. Op de Sportplusverenigingen is een grote variatie aan maatschappelijke activiteiten ontstaan. Het programma maakt de sportverenigingen stabiel en zorgt voor nieuwe en succesvolle verbindingen tussen organisaties uit het sociale domein en sportverenigingen. De Sportplusadviseurs van Rotterdam Sportsupport hebben hierin een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillende belangen, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. In dit eerste jaar is de basis gelegd voor de totstandkoming van succesvolle ondersteuningsvormen, werkwijzen en samenwerkingsrelaties. De uitbouw daarvan in de komende jaren wordt gevolgd en ondersteund door jaarlijks onderzoek.

